

EL FANTASMA DE LA SOLEDAT

Rubèn Molina

Professor de Filosofia de l'INS Montsacopa

Els dos escrits que segueixen, redactats per alumnes que actualment cursen el batxillerat a l'Institut Montsacopa d'Olot, han estat fruit de la seva participació a la 3a edició de la jornada de les Master Class celebrada a la Biblioteca Carles Rahola de la ciutat de Girona. En concret, es tractava de reflexionar a propòsit de la ponència feta pel professor Nemrod Carrasco i que portava per títol *El fantasma de la soledat: de Montaigne al ciberflaneur*. Aquesta era una activitat d'avaluació que tractava de què l'alumnat formulés reflexivament les idees principals d'alguna d'aquestes Master Class incloent-hi, a més, una opinió pròpia i argumentada.

Aquestes ponències han estat impartides a càrrec de persones compromeses amb l'educació i amb la divulgació de l'esperit filosòfic, totes elles coneixedores i expertes en matèria de diverses temàtiques. S'agraeix, moltíssim, l'interès, la participació i la disponibilitat de totes elles (Ramon Alcoberro, Mireia López Amo, Joan Vergés Gifra, Josep Maria Terricabras, Lluna Pineda, Begoña Román, Joan Manuel del Pozo, Nemrod Carrasco, Josep Macià, Francis García Collado, Pol Pardini i Xavier Castellà). També cal agrair a l'alumnat de l'INS Montsacopa que s'hagi engrescat a seguir aquestes Master Class i que s'hagi animat a enviar-nos els seus redactats.

Per últim, el lector podrà trobar informació d'aquestes magnífiques Master Class a <http://a.filoara.cat>, i també podrà accedir a les edicions anteriors i actuals.

REFLEXIONS ENTORN DE LA SOLEDAT

Maria Rubio Puigvert

Estudiant de batxillerat de l'INS Montsacopa

Una vida amb soledat, una vida despullada de la companyia dels altres que només ens portarà a la desgràcia. Aristòtil defensava el lligam entre felicitat i soledat, no podem pensar la felicitat independentment de les altres persones. Per contra, Fernando Pessoa defensava que si a algú li resulta impossible viure sol és perquè és un esclau, deia que sentir-se sol era sinònim de sentir-se alliberat, estar sol és no sentir-me subjectat per la imatge de mi mateix que evidentment em donen els altres.

Després de visualitzar la Master Class realitzada pel Nemrod Carrasco, professor de la Universitat de Barcelona, amb el títol "El fantasma de la soledat: de Montaigne al ciberflaneur", veiem clarament que allò que l'autor ens vol fer veure és la soledat que patim els humans avui dia; la majoria de nosaltres evitem estar sols perquè no sabem estar-hi, ens refugiem connectats virtualment en un món paral·lel, a Internet, fugim de la realitat per evitar-la i sentir-nos menys

sols però realment estem sols. Les xarxes socials són una falsa idea per no sentir-nos sols. Zygmunt Bauman, un sociòleg polonès, defensava la concepció d'una era individualista on les persones havien perdut el sentit de comunitat; la gent es pensa que contribueix a la comunitat a través de les xarxes però el que està fent realment és enganyar-se a ella mateixa, la gent se sent millor perquè creu que evita la soledat. Això, és només una creença, perquè les xarxes socials són una construcció de la realitat, les xarxes no creen a les persones com a tals, sinó que creen substituïts de les pròpies persones. Per tant, podríem dir que les xarxes no són reals i no ens hem de creure tot el que diuen perquè qualsevol persona té accés a penjar-hi informació falsa. A més, utilitzem les xarxes socials com una resolució dels nostres conflictes emocionals, per evitar la realitat, les dificultats de la vida, els problemes..., és a dir, evitar el que està passant a la vida real perquè cada cop que ens connectem encobrim la nostra solitud. Llitem contra el fantasma de la soledat quan els models de vida de la societat actual ens obliguen a familiaritzar-nos amb ell i a patir-lo.

També cal destacar que vivim en una societat desenvolupada tecnològicament, on el progrés tecnològic no s'utilitza amb la responsabilitat política necessària, els avenços de la tecnologia tenen avantatges en molts aspectes, però també cal tenir en compte els desavantatges, un d'ells és el fals sentit comunitari que creen les xarxes socials i la connexió a Internet.

Les tecnologies ens permeten connectar-nos i desconnectar-nos sempre que volem, en canvi, a la vida real això no passa. Degut a la comunicació digital, ens hem acostumat a una forma d'estar junts però en solitari, preferim estar connectats a tots els llocs i temem sentir-nos desconnectats perquè no sabem estar sols, ningú ens ho ha ensenyat mai. Per això, tenim la necessitat de connectar-nos als altres per sentir-nos acompanyats, menys ansiosos i més vius.

Fotografia creada per Pelipoer Lara. Pexels.com

Vivim en un sistema amb canvis constants i diaris, una societat imprevisible i canviant, hi ha mobilitat extrema, i per això la vida dels individus queda alterada. A més, la societat està marcada per la fragilitat de les relacions i els vincles humans, vivim en una societat individualista, on existeix l'egoisme, la inseguretat, l'alienació... També cal afegir que les persones es troben influenciades per les tendències, les modes, la publicitat..., el *Welfare State* provoca unes necessitats induïdes a les persones.

Tenim por de la soledat, d'enfrontar-nos a nosaltres mateixos, però alhora som egocèntrics i ens importa molt la nostra aparença, la imatge que donem als altres. Per contra, una vida sense companyia no tindria sentit, la interacció social és la que crea la societat, un món sense els altres no tindria cap lògica. Per tant, la soledat tant pot ser positiva com negativa, sovint tendim a convertir-la en un factor dolent: pensem que sempre necessitem companyia i que estar sols perjudicarà la nostra vida, però estar sols també ens pot servir per reflexionar, pensar, créixer com a persones; però lògicament que no podríem estar tota la vida sols, necessitem aprendre i ensenyar, necessitem viure en comunitat i relacionar-nos amb els altres per ser qui som.

LA PARADOXA DE LA SOLEDAT, CONDEMNAT O OPCIO VITAL?

Júlia Crivillés i Orensanz

Estudiant de batxillerat de l'INS Montsacopa

No hi ha pitjor patiment que el que ens condemna a estar sols és una frase tan colpidora com verdadera per a molts de nosaltres, uns adolescents exposats a les xarxes socials, a les crítiques, però, sobretot, a nosaltres mateixos. Però què significa realment el mot "soledat"? És quelcom que va més enllà de la simple definició? Per respondre les anteriors

qüestions, analitzarem profundament aquesta paraula mitjançant les reflexions exposades per Nemrod Carrasco, el filòsof darrere la famosa sèrie *Merlí*.

La soledat, segons el diccionari, és simplement l'estat d'una persona en trobar-se sola, però allò que realment li dona

Fotografia creada per Cotton bro. Pexels.com

importància i un punt d'inflexió i que, per tant, en divergeix les opinions, és el fet que pot ser percebuda i entesa com a dues coses totalment oposades: una condemna o bé una opció vital. La soledat com a quelcom preuat i valuós és aquella que, tal i com Carrasco ens donà a conèixer, és entesa com un punt d'inici que ens ajuda a sortir d'allò en què els altres ens han convertit. Aquesta seria, doncs, alliberadora, ja que ens deslliuraria de tots els clics als quals ens trobem subjectats des dels primers dels nostres dies, però, a més, també ens alliberaria de la nostra pròpia imatge, la qual indirectament és donada i condicionada pel nostre entorn. Aquests arguments també foren defensats per un dels filòsofs més importants de la nostra història: Montaigne, el qual afirmava que no n'hi ha prou en apartar-nos de la gent, sinó que ens hem d'apartar d'allò que dels altres encara roman en el nostre interior. Altrament, el filòsof francès recalava la necessitat de ser capaços d'arrencar-ho tot de nosaltres, sense arrencar-nos l'ànima.

Tanmateix, la soledat més comuna en una societat on la hiperconnectivitat és tan important és aquella que ens impedeix sentir-nos a gust amb nosaltres mateixos, és aquella que ens fa sentir incòmodes, per tant, és la soledat entesa com un càstig. Les molèsties que ens pot arribar a produir la soledat o l'aïllament no són res més que el resultat del nostre esclavatge i subjecció envers els altres, per tant, demostra la nostra dependència i la nostra verdadera soledat, ja que, revivint les paraules de Bauman, el fet que hàgim d'estar en contacte permanent amb tot allò que passa al nostre entorn només demostra com de sols realment estem. Bauman, a més a més, es qüestiona el que significa estar sols en una societat on la soledat es veu com un fet espectral i acaba constatant que cada cop que intentem connectar amb el món senzillament estem intentant encobrir la nostra soledat.

No obstant això, també caldria subratllar les reflexions de la psicòloga i sociòloga Sherry Turkle, la qual ens presenta la soledat com una divergència immensa que es basa en el fet d'estar sols amb nosaltres mateixos, abandonant allò que dels altres roman dins nostre, per tal de no estar-ho, per tal de poder conviure amb societat i per tal de poder ser més oberts. A més, també al·lega el fet que no sabem estar sols, pel simple fet que ningú no ens ho ha ensenyat i, per tant, no ho volem provar, a causa del temor que ens crea estar amb nosaltres mateixos. Turkle, tenint en compte els avenços tecnològics, afirma que quan no volem fer de la soledat quelcom per pensar, ens aïllem connectant-nos a tot arreu i a la mateixa vegada enlloc. Això no obstant, les conclusions de Sherry Turkle són vàlides només si acceptem, tal i com diu ella, la premissa que internet no és el culpable d'un problema mundial d'identitat i d'incomoditat, sinó que aquest conflicte l'hem rebut com a herència d'èpoques anteriors.

Personalment, després d'haver-hi reflexionat, crec que la soledat és quelcom més complex que el simple estat d'una persona. És una opció vital que s'hauria de respectar i preuar, no criticar o titllar d'estranya. Tanmateix, la soledat no és sempre una condició o situació senzilla, ja que aquesta ens obliga a deslliurar-nos de nosaltres mateixos i del món, per tant, a la gran majoria de la població li provoca una repulsió que els acaba allunyant d'aquesta mateixa.

Tot això em sembla que fonamenta suficientment la tesi que la soledat, tot i haver estat sempre un tema sobre el qual han reflexionat molts dels filòsofs més coneguts de la nostra història, és quelcom del qual encara ens queda molt per descobrir individualment. Arribar a l'entrellat i aconseguir la comoditat pròpia de la soledat només ho podrem fer desarrelant-nos d'una herència nefasta i deslliurant-nos d'unes doctrines i valors imposats per una societat cada vegada més superficial.